

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВУЛ. УНІВЕРСИТЕТСЬКА, 31, М. ІРПІНЬ, КИЇВСЬКА ОБЛ., 08205
E-MAIL: 11/02@DPU.EDU.UA

ЗВІТ ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ (ДІР)
«ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У
СОЦІАЛЬНІЙ ДЕРЖАВІ»
(остаточний)

Науковий керівник
д.ю.н., професор,
професор кафедри цивільного права та процесу.....Ірина ЧЕХОВСЬКА
«__» _____ 2025 р.

Рукопис закінчено «__» _____ 2025 р.

Результати роботи розглянуто Вченою радою Державного
податкового університету від «__» _____ 2025 р. №__

Учений секретар,
к.ю.н., доцент → → → → _____ Олена БОЙКО-СЛОБОЖАН

Ірпінь — 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ВИКОНАВЦІВ

РЕФЕРАТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СОЦІАЛЬНІЙ ДЕРЖАВІ ЗАСОБАМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

1.1. Поняття та система цивільно-правового захисту прав людини у соціальній державі

1.2. Механізм цивільно-правового захисту прав людини у соціальній державі

1.3. Захист цивільних прав та інтересів людини: міжнародний досвід

1.4. Зарубіжний досвід цивільно-правового захисту прав людини

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ОКРЕМИХ ФОРМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СОЦІАЛЬНІЙ ДЕРЖАВІ

2.1. Судова форма захисту прав людини у соціальній державі. Судова практика

2.2. Стан та перспективи розвитку неюрисдикційних форм захисту прав людини в Україні

2.3. Розвиток самозахисту як форми захисту прав людини

2.4. Договірні форми захисту прав та законних інтересів людини і громадянина

РОЗДІЛ 3. ГАРАНТІЇ ТА СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ ПРАВОВІДНОСИН

3.1. Способи захисту прав людини у сфері соціального забезпечення

3.2. Трудові відносини в умовах воєнного стану

3.3. Способи захисту прав людини у сфері інтелектуальної власності

3.4. Захист прав людини у житловій сфері

3.5. Здійснення права на захист учасниками сімейних відносин

3.6. Окремі аспекти нотаріального та судового захисту спадкових прав громадян

3.7. Правовідносини, які виникають у зв'язку із захистом прав споживачів

3.8. Система гарантій захисту прав людини у приватних відносинах, що виникають у зв'язку із наданням медичних послуг

3.9.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

КОРОТКИЙ ЗМІСТ

- **Предмет дослідження** – цивільно-правовий захист прав людини у соціальній державі.
- **Об'єкт дослідження** – відносини, що виникають у зв'язку із здійсненням цивільно-правового захисту прав людини у соціальній державі, реалізація гарантія такого захисту.
- **Мета науково-дослідної роботи** – на комплексного дослідження наукових джерел та розробок, вітчизняного і зарубіжного досвіду, у взаємозв'язку із основними напрямками розвитку національної правової системи у аспекті євроінтеграційних процесів – визначення основних положень та напрямів розвитку цивільно-правового захисту прав людини у соціальній державі.

ЗАВДАННЯ:

- розкрити зміст поняття «право на захист» та проаналізувати систему цивільно-правового захисту прав людини у соціальній державі;
- визначити механізм цивільно-правового захисту прав людини у соціальній державі;
- проаналізувати міжнародний та зарубіжний досвід захисту прав людини у соціальній державі;
- проаналізувати судову форму та судову практику із захисту прав людини у соціальній державі, визначити її переваги і недоліки;
- визначити перспективи розвитку неюрисдикційних форм захисту прав людини в Україні, її переваги і недоліки
- виокремити самозахист як форму захисту прав людини;
- проаналізувати договірні форми захисту прав та законних інтересів людини і громадянина;

ЗАВДАННЯ:

- виокремити способи захисту прав людини у сфері соціального забезпечення;
- проаналізувати трудові відносини в умовах воєнного стану;
- виокремити способи захисту прав людини у сфері інтелектуальної власності;
- проаналізувати механізм захисту прав людини у житловій сфері;
- розкрити зміст права на захист учасниками сімейних відносин, проаналізувати судову практику розгляду сімейних спорів;
- виокремити окремі аспекти нотаріального та судового захисту спадкових прав громадян;
- визначити правовідносини, які виникають у зв'язку із захистом прав споживачів;
- проаналізувати гарантії захисту прав людини у цивільних відносинах, що виникають у зв'язку із наданням медичних послуг та виокремити їх особливості.

РЕЗУЛЬТАТ

- **Кількість штатних співробітників 12, кількість сумісників 2, молодих учених 5, серед яких 3 аспіранти, співвиконавців 6.**
- **За результатами дослідження опубліковано 13 статей, що індексуються у міжнародних наукометричних базах: Scopus, Web of Science, 47 статей у фахових виданнях, 62 тез доповідей, прийнято участь у 4-х колективних монографіях, 5-ти навчальних посібниках, 4-х практикумах, захищено 1 докторську дисертаційну роботу (Миколаєць В.А., ДД №010583, виданий 26.11.2020 р.), отримано атестат професора (Костюченко О.Є., атестат АП № 001751, виданий 14.05.2020 р.), 2 атестати доцента кафедри (Миколаєць В.А., атестат АД №013458 від 23.08.2023 р., Лаговська Н.В., атестат АД № 03026 від 24.06.2023 р.).**

НОВИЗНА:

- Зміст поняття «права людини». Це правові норми або стандарти, які регулюють поведінку людей і захищають їх життя і гідність як на індивідуальному, так і на колективному рівні, включаючи: відносини між індивідом і державою (публічною владою).
- Зміст поняття «захист цивільних прав» – це правомірна реакція учасників цивільних відносин, суспільства та держави на порушення, невизнання чи оспорювання цивільного права з метою припинення порушення, поновлення чи визнання цивільного права або компенсації завданої уповноваженій особі шкоди.
- Зміст поняття «спосіб захисту» – це не фактичні, здійснювані суб'єктом захисту дії (дію) процес захисту, правоохоронну діяльність самої правомочної (потерпілої) особи чи юрисдикційну діяльність правозахисного державного органу, а модель (ідеал) можливої майбутньої поведінки (дії) право володільця, запропоновану законодавцем, набір передбачених законом прийомів, підходів, шляхів, технологій при здійсненні тих чи інших дій, якими правоволоділець може скористатися на власний розсуд).

НОВИЗНА:

- Склад заходів захисту, який залежить від: а) форми захисту прав; б) виду порушеного права; в) характеру порушення права; г) повноважень компетентного органу, установи, організації, посадової особи, які застосовують заходи захисту; д) статусу органу, установи, організації, посадової особи, що порушують права громадян; е) змісту відповідного нормативного правового акту.
- Особливості самозахисту: 1) самозахист виступає одним зі способів захисту кожного працівника; 2) цей спосіб захисту може здійснюватися в момент, коли порушення трудових прав працівника вже відбулося або ще продовжується; 3) самозахист здійснюється самостійними силами працівника; 4) самозахист здійснюється як у формі дії (працівник прикладає певні активні зусилля для припинення порушення), так і бездіяльності (відмова працівника від виконання трудових обов'язків); 5) цей спосіб захисту працівників може здійснюватися без звернення до державних органів або одночасно зі зверненням (наприклад, під час страйку); 6) самозахист може здійснюватися працівником лише тими засобами та способами, які не заборонені законом і не порушують права інших осіб; 7) можливість подальшого оскарження дій особи, яка самостійно захищає своє трудове право.

НОВИЗНА:

- *Досліджено:*
- Механізм захисту прав людини. Встановлено, що він формується для охорони, захисту і відновлення порушених прав. Доведено, що такий механізм містить два структурних елементи: *форми* (нормативні, інституційні і процедурні) і *засоби* захисту.
- *Інституційні форми* це способи зовнішнього вираження діяльності суб'єктів владних повноважень, засновані на їх компетенції, залежать від її змісту, обумовлені реалізацією завдань і функцій суб'єкта у межах такої компетенції. І залежно від мети здійснюється вибір певної форми для забезпечення ефективності діяльності суб'єкта.
- До *нормативних* форм віднесено: видання нормативно-правових актів; видання ненормативних та індивідуальних правових актів; укладення адміністративних договорів; укладення та ратифікація міжнародних договорів.
- До *процедурних* форм: самозахист; судовий захист; звернення до органів державної влади та місцевого самоврядування; неюрисдикційні форми захисту; договірні форми захисту.